

MADAGASKAR forum

Vennsapsforeningen Norge - Madagaskar
Fikambanana Fifankatiavana Norvezy - Madagasikara

nr 2 2009 årgang 7

Politisk krise truer miljøet

- Vellykket treff i Tønsberg
- Hedersutmerkelser for god innsats

Organ for
Vennskapsforeningen
Norge - Madagaskar (VNM)

STYRET I VNM

LEDER

Øyvind Dahl

E-POST

oyvind.dahl@lyse.net

ØVRIGE STYREMEDLEMMER

Nestleder Arnhild Fjose,
Kasserer Reidar F.
Sivertsen, Sekretær Arve
Lund, Webmaster Heri
Ramampiaro, Styremedlem
Rivo Razakandriana, 1. vara
Evy Brun, 2. vara Thor T
Ringsbu

*Vennskapsforeningen er
ikke ansvarlig for innholdet i
bladet; dette er redaktørens
ansvar. Redaksjonen følger
Vær Varsomplakaten og
Redaktørplakaten.*

REDAKTØR

Linn Krogh Hansen

E-POST

ilinn@frisurf.no

TLF 99 24 98 55

FORMGIVING

Anita R. Hetland
ARI Design

LOGO

Alvar Berget

FOTO FORSIDE

Fv: Sandra, Sthela,
Marionette, Mirana og
Simone, samt Anders
Rønningen
Foto: Linn Krogh Hansen

FOTO BAKSIDE

Stolen
Foto: Linn Krogh Hansen

Bladet er utgitt med støtte
fra NORAD
ISSN 1504-4750

REDAKTØREN HAR ORDET

Usikkerheten rundt hvem som skal styre Madagaskar i overgangsfasen er fortsatt stor, til tross for at toppmøtet i Maputo, Mozambique i august mellom presidenten for Den høye overgangsautoriteten, Andry Rajoelina og de tre tidligere valgte presidentene, Marc Ravalomanana, Didier Ratsiraka og Zafy Albert, bød på nyvunnen optimisme. Da de samme personene møttes i Addis Abeba 3.-7.november ville alle fire ha en hånd på rattet.

Det ble da bestemt at Madagaskar nå skal ledes av et presidentråd bestående av de facto overgangspresident Rajoelina som statssjef og to med-presidenter: Fetison Andrianirina fra den avsatte president Ravalomananas politiske gruppering, og Emmanuel Rakotovahiny fra eks-president Zafys politiske gruppering. De tre skal møtes minst en gang i uken og alle viktige beslutninger skal undertegnes av de tre presidentene. Ratsirakas gruppering fikk statsministeren Eugène Mangalaza.

Forhåpentligvis er dette en løsning som er akseptabel for både ledelse og for folk flest på Madagaskar. Og ikke bare folk flest, men helst også landets firbente innbyggere.

Det er ikke bare folket på øya som lider under kaoset og urolighetene det siste året. Mange bistandsgivere har frosset videre økonomisk støtte inntil videre, med det resultat at allerede fattige gassere må ty til nye og kreative måter å mette seg selv og familien på.

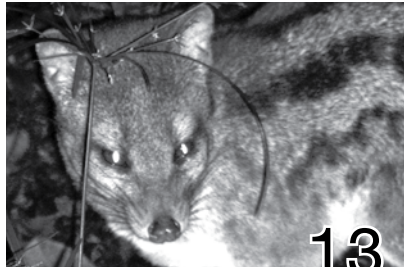
Ulovlig eksport av truede planter og dyr er blitt en av konsekvensene av urolighetene, og flere av øyas unike arter står i ferd med å utrykkes som følge av dette. Mangel på mat gjør dessuten at sjeldne lemurer dukker opp på middagsbordene, der man før ville spist kylling eller annet kjøtt.

Det kan nok høres både uvirkelig, tragisk og delvis også komisk ut at man, i ytterste konsekvens, står i fare for å tape dyrarter for alltid fordi de blir brukt som middagsmat..

Mon tro om bistandsgiverne, som har frosset hjelpen, har tenkt over dette?

Ha en flott førjulstid, og kryss fingerne for både det gassiske folket og deres firbente medborgere i tiden fremover!

Linn Krogh Hansen

I DETTE NUMMERET

4 Maktkampen fortsetter

6 FK konferanse

8 Tønsbergmøte

10 Til døden tru

12 Miljøkrise

13 På jakt etter kattelermuren

14 Hederstildeling

16 Vennskap under samme sol

19 Smånytt

REDAKSJONEN

REDAKTØR

LINN KROGH HANSEN (40) er utdannet sosialantropolog og har praksis fra Ifaty utenfor Toliara (1997). Tema for hovedoppgaven er religiøs praksis og sosial endring i vezoenes daglige liv. Hun var sist på Madagaskar i 2005, etter å ha mottatt journaliststipend fra UD. Arbeider nå som journalist i magasinet Seilas.

E-post: ilinn@frisurf.no

STAVANGER

ARNE MORTEN ROSNES (38) er fra Stavanger og er gift med tidligere VNM-styremedlem Ellen Veia Rosnes. Han var på Madagaskar frem til juli 2008 og arbeidet litt frivillig for NMS i tillegg til stilling som informasjonskonsulent i FNs matvareprogram (WFP) siden april 2007. Nå bor familien i Stavanger. Han jobber i Mintra som utvikler e-læring.

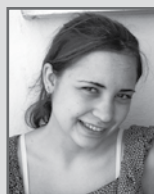
E-post: arne.morten@rosnes.com.

STAVANGER

ERIK TANGEDAL (72) er teolog frå Misjonskolen i Stavanger/MF. Arbeidde i 15 år i Den Lutherske Kyrkja (FLM) på Madagaskar i tidsrommet 1966 – 1997, første fem år på Vestkysten, seinare i kyrkja si misjonsavdeling Tafika Masina Maharitra med reiser til utkantar over heile øya. Studieopphald på Madagaskar 1999 i møte med hyrderørsla innan FLM. Seinare besøkt øya fem gonger som reiseleiar for turistar og guide, seinast okt/nov 2007.

E-post: erik.tangedal@lyse.net

MADAGASKAR

SOPHIE KÜSPERT (22) har bodd på Madagaskar i fire år med avbrekk på to år i Norge (altså siden 2002). Hun gikk 10. klasse på DNS Madagaskar, og så 1. og 2. vgs på en gassisk skole i tillegg til noen fag på et norsk nettgymnas. 3 vgs var hun i Norge, og skoleåret etterpå tok Sophie et friår på øya der hun jobbet i Provert og Grønne skoler, Bara. Hun var på landsbygda og underviste der i tillegg til at hun var på ei sykestue og lærte om helsearbeid. Høsten 2008 giftet Sophie seg med koordinatør for grønne skoler, Mparany. Hun har studert pedagogikk ved Universitetet i Bergen.

E-post: sophiekuuspert@yahoo.com

Mot løsning av krisen på Madagaskar

Madagaskar skal ledes av et presidentråd bestående av de facto overgangspresident Andry Rajoelina som statsjef og to med-presidenter: Fetison Andrianirina fra den avsatte president Marc Ravalomananas politiske gruppering, og Emmanuel Rakotovahiny fra eks-president Albert Zafys politiske gruppering. De tre skal møtes minst en gang i uken og alle viktige beslutninger skal undertegnes av de tre presidentene. Dette ble utfallet etter knallharde forhandlinger i Africa Hall, Den afrikanske unions hovedsete i Addis Abeba i dagene 3.-7. november.

TEKST: ØYVIND DAHL FOTO: "MADAGATE.COM"

I forkant av disse forhandlingene hadde Ravalomanana uttalt at han aldri ville godta kuppemakeren Rajoelina som president. Rajoelina på sin side, hadde gjort det klart at han ikke ville godta noen annen enn ham selv som overgangspresident. Nå ble det en halv seier for Marc Ravalomanana ettersom hans gruppering får plass i den utøvende makt med en medpresident. Samtidig et halvt tap for Rajoelina ettersom han må godta å dele presidentmakten med to andre politiske grupperinger.

De tre presidentene må handle raskt for å få på plass nye demokratiske ordninger slik at Madagaskar kan oppnå internasjonal anerkjennelse. Først skal den nye overgangsregjeringen oppnevnes ledet av professor Eugène Mangalaza fra Toamasina. De fire politiske grupperingene som møttes i Addis Abeba, skal dele ministerpostene omtrent likt mellom seg. Deretter skal alle overgangsinstitusjonene på plass. Målet er å organisere en folkeavstemning om en ny grunnlov snarest mulig. Det skal gjennomføres presidentvalg og valg på ny nasjonalforsamling og senat – alt innen et år er gått.

Optimismen var stor etter toppmøtet i Maputo i Mosambik 9. august der de tre tidligere valgte presidentene, Marc Ravalomanana (59), Didier Ratsiraka (73) og Zafy Albert (82), sammen med den selvbestaltede presidenten for Den høye overgangsautoriteten (HAT), Andry Rajoelina (35) undertegnet sammen et Charter som skulle regulere en kontrollert overgangsfase til et nytt demokratisk regime. Charteret ligger til grunn for overenskomsten i Addis Abeba.

Hovedpunktene i Charteret er følgende. De tidligere presidentene, Ratsiraka og Ravalomanana skal gis amnesti, dvs. de skal ikke rettsforfølges for tidligere feil ved krisene i 2002 og 2009. Det betyr at de kan komme tilbake til Madagaskar og stille som kandidater ved senere presidentvalg. Dessuten skal alle politiske fanger settes fri. Sammen skal de fire grupperingene som disse leder, arbeide for en "nøytral, konsensuell og inkluderende" løsning av krisen.

I tillegg til president-troikaen som ble vedtatt i Addis Abeba, skal landet styres av følgende institusjoner i overgangsfasen: En regjering med 31 mi-

nistrer. Senatet skal erstattes med Det høye overgangsråd (65 medl.), Nasjonalforsamlingen skal erstattes av en Overgangskongress (258 repr.). Det skal opprettes et Nasjonalt forsøringsråd (9 medl.) og et Overgangsråd for økonomisk og sosial utvikling (72 repr.). I tillegg kommer et Forsvars- og sikkerhetsråd (8 medl.). Grunnlovdomstolen (HCC) skal erstattes av Den høye overgangsdomstol (11 medl.). Dessuten skal det opprettes en uavhengig valgkommisjon som kan sikre at det blir gjennomført åpne og rettferdige valg.

Det gjensto å fordele ledervervene til disse institusjonene da Maputo II konferansen begynte 25. august. Men det var her det gikk galt. Andry Rajoelina møtte med bundet mandat fra sine støttespillere som ville at han ikke skulle gi slipp på sin statsminister Monja Roindefo. Med en slik fastlåst posisjon var det umulig å bli enig om en "samlende og inkluderende løsning", og de fire lederne måtte reise hver til sitt uten å bli enige. Ånden fra Maputo I var borte.

Den internasjonale kontaktgruppen som har meglet mellom partene si-

Sjeldent håndtrykk, Rajoelina og Ravalomanana i Maputo i år.

Eks-president, 82 år gamle Zafy Albert.

Fungerende president, 35 år gamle Andry Rajoelina.

Eks-president, 73 år gamle Didier Ratsiraka.

den begynnelsen av mai, består av FN, Den afrikanske union (AU), Utviklingssamarbeidet i det sørlige Afrika (SADC), Kommissjonen for det indiske hav (COI) og Den internasjonale organisasjonen for frankofoni (OIF). Kontaktgruppen kalte sammen til et møte i Antananarivo 6. oktober der også medlemmer av FNs sikkerhetsråd var med. Megleren fra Maputo, den tidligere presidenten i Mosambik, Joaquim Chissano, var med, men ikke de fire tidligere omtalte gassiske presidentene.

Møtet resulterte i Carlton-avtalen (etter navnet på hotellet i Antananarivo). I følge denne skulle Andry Rajoelina få fortsette som overgangspresident, Eugène Mangalaza fra Ratsiraka-gruppen skulle bli statsminister og oppnevne en ny samlingsregjering. Det var meningen at denne avtalen skulle undertegnes på møtet i Addis Abeba. Men Ravalomanana ville ikke godta kuppmakeren Rajoelina som president og møtet i Addis så ut til å bli en ny fiasko. Det var først etter en dag på overtid at avtalen kunne undertegnes natten til 7. november.

Rajoelinas problem siden kuppet den

17. mars har vært manglende internasjonal anerkjennelse. Han fikk ikke tale under FNs hovedforsamling i høst. Alle store givere: Verdensbanken, USA, EU og Norge har frosset stat-til-stat-bistanden, Unntaket er Frankrike som hele tiden har opprettholdt sin bistand til det sittende regime, for man "ønsker ikke å straffe det gassiske folk", som det heter. Mange gassere mener at Frankrike har fremmet sine egne interesser gjennom denne krisen.

Når nesten halvparten av statsbudsjettet og to tredjedeler av investeringsbudsjettet kommer fra internasjonale donorer, ser man fort bunnen i statskassen. Konsekvensene av krisen merkes for folk flest. Den manglende internasjonale anerkjennelsen med frys av bistanden er problematisk. Humanitær hjelp har ikke vært hindret av kuppet, og bl. a. USA har ytet betydelig hjelp til tørkerammede områder i sør. Norge har også formidlet sin bistand via ikke-statlige kanaler som UNICEF, den lutherske kirken (FLM) og andre.

For å betale lønninger har staten brukt investeringsmidler. Istedenfor å gi vaksiner til barna, har staten brukt vaksinepengene til lønninger. Isteden-

for investeringer i veier og bygg, har kuppregimet brukt pengene til å holde liv i de ansatte for å unngå sosial uro. Den gassiske valutaen, ariary har mistet 40 % av sin verdi siden årets begynnelse. Det betyr at transport og alle importerte varer er blitt tilsvarende dyrere. Turismen har kollapset. Arbeidsløsheten har økt faretruende.

Dersom det ikke hadde blitt en avtale i Addis Abeba, ville tekstilindustrien ikke ha fått fornyet sin avtale med USA, noe som ville ha rammet 150.000 arbeidsplasser. Veksten, som var 7 prosent i 2008, vil, etter alle solemerker, bli negativ for 2009. Den politiske usikkerheten, med plyndring, vold og arrestasjoner, har ført til økende korrupsjon, bl.a. av politi- og rettsvesen. Økende fattigdom har ført til økt kriminalitet. I tillegg kommer miljø-ødeleggelsene (Se en annen artikkel). Det er å håpe at avtalen fra Addis Abeba kan få Madagaskar ut av den politiske hengemyren landet har vært inne i siden statskuppet i mars.

Fredskorpset etablerer nettverk på Madagaskar

Universitetet i Toliara og Senter for Interkulturell Kommunikasjon (SIK) var i august vertskap for den første nasjonale konferansen for Fredskorpset på Madagaskar. Konferansen samlet deltakere og partnere fra hele Madagaskar. Målet var å få til en bedre koordinering av Fredskorpsets aktiviteter på Madagaskar.

TEKST: BIRGER VEUM FOTO: VENUSIA VINCIGUERRA

Dette er første gang Fredskorpset har avholdt en slik konferanse i et fransktalende land. Saliou Kane, Fredskorpsets utsendte i Toliara, var svært fornøyd med utbyttet av konferansen. - Spesielt var det gledelig å observere hvordan deltakerne deltok aktivt i diskusjonene og ikke var redde for å gi uttrykk for hva de mente. Det er tydelig at det finnes svært ressursterke yngre

krefter på Madagaskar, som gir håp i en tid der det er langt mellom de gode nyheter fra den store øya, mente Kane. Konferansen samlet omlag 25 personer, hvorav de fleste var tidligere deltakere i et av Fredskorpsets programmer, med et opphold i Norge bak seg. Deltakerne fortalte om deres positive og negative erfaringer fra oppholdet i Norge – om individualismen i Norge

som kan gjøre det enklere å lykkes på egenhånd, men som også kan oppleves som kald og brutal for en som kommer fra en kollektivistisk kultur.

Stoppet av «kokospalmeteorien»

De fleste opplevde det som en utfordring å komme tilbake til Madagaskar, fulle av pågangsmot og initiativ, og bli møtt med skuldertrekk og ignorerer. Det ble snakket om hvor vanskelig det er som unge å bli lyttet til i det gassiske samfunnet, og om hvordan Madagaskars svar på janteloven, «kokospalme-teorien» setter en stopper for folk som ønsker å gjøre noe.

Samtidig fikk vi høre om hvordan Antsirabe har fått et nytt kallenavn, «La ville de fleur» (blomsterbyen), mye

takket være partnerskapet Antsirabe har med Stavanger kommune. Vi fikk også høre om hvordan deltakerne fra Fandriana har langsiktige mål og visjoner for utviklingen av sitt eget lokalsamfunn og det gassiske skolesystemet. De mener at en forutsetning for utvikling er at folks tankesett endres gradvis. Gjennom å dyrke nye grønnsaker på åkerlappen sin viser de at det går an å tenke nytt og annerledes. Ved å starte en fotballklubb for barn hvor det også legges vekt på samfunnsansvar, er det barna som forteller foreldrene at de ikke skal kaste søppel i naturen, ikke omvendt.

Fredskorpsnettverk

Vertskapet representert ved professo-

rene Barthelemy Manjakahery og Lucien David holdt et foredrag som belyste områder for slavehandel i Sørvest-Madagaskar. Den etterfølgende diskusjonen viste at dette mørke kapitlet i Madagaskars historie setter sine spor i samfunnet også i dag.

Et viktig konkret mål for konferansen var etableringen av et Fredskorpsnettverk på Madagaskar. Bruno Jacky Randrianandrasana fra SFM-Fandriana ble valgt til koordinator av nettverket, som skal legge til rette for en bedre koordinering av aktiviteter mellom partnerskapene, og ikke minst legge til rette for en bedre utnyttelse av den kompetansen tidligere fredskorpsdeltakere innehar.

Leder for SIK, Kåre Kristensen kaster seg inn i dansen sammen med de gassiske FK-erne.

Om Fredskorpset

Fredskorpset er et statlig organ under Utenriksdepartementets som støtter personellutveksling mellom bedrifter, organisasjoner og andre virksomheter. Ansatte eller tilknyttede til disse virksomhetene bytter jobb for en lengre periode. Fredskorpset rekrutterer ikke deltakere, all rekruttering gjøres av de involverte virksomhetene, som kalles partnere. De fleste partnere velger å rekruttere blant egne ansatte, men enkelte partnere søker etter deltakere eksternt. Fredskorpset deler utvekslingsvirksomheten i tre programlinjer: **Nord-sør programmet** er den største programlinjen. Fokuset her er kompetanseoverføring, de som reiser er unge mennesker mellom 22 og 35 år og de utveksles mellom Norge og land i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Unntaksvis kan kravet om øvre aldersgrense på 35 år fravikes dersom det er spesielle grunner for det. **Ung programmet** skiller seg ut ved at deltakerne reiser ut i større grupper, at uteoppholdet er noe kortere og at fokus er mer på egen læring. Aldersgrensen er 18 til 25 år. **Sør-sør programmet** har tilsvarende profil som nord-sør-programmet, bortsett fra at utvekslingen foregår mellom land i sør. Alle deltakere gjennomgår et forberedelseskurs i regi av Fredskorpset og eventuelt partner ved oppstart og et avslutningsseminar.

Fredskorpset på Madagaskar

På Madagaskar er det for tiden tre aktive partnerskap innenfor Nord-Sør programmet. Det dreier seg om henholdsvis Stavanger og Antsirabe kommuner, Det Evangelisk Lutherske Kirkesamfunn (DELK) og SFM Fandriana, samt Senter for Interkulturell Kommunikasjon (SIK) og Universitetet i Toliara. Innen Ung programmet er det etablert et partnerskap mellom Det norske misjonsselskap sin ungdomsorganisasjon (NMS-U) og den lutherske kirke på Madagaskar sin ungdomsorganisasjon (FKTLM). Det er foreløpig ingen etablerte partnerskap under Sør-sør programmet på Madagaskar. For generell informasjon om Fredskorpsets arbeid se www.fredskorpset.no. For konkrete henvendelser vedrørende eventuelle partnerskap på Madagaskar, kontakt saliou.kane@fredskorpset.no. For å komme i kontakt med tidligere deltakere på Madagaskar gjennom Fredskorpsets nettverk kontakt randrianandrasanabrunojacky@yahoo.fr

Birger Veum er fredskorpsdeltaker for SIK www.sik.no

Vellykket og sosialt i Tønsberg

For å slå to fluer i en smekk arrangerte Oslo-styret i oktober kombinert styremøte og sosial samling for medlemmene på Østlandet i Tønsberg. Gassiske utvekslingstudenter serverte god gassisk mat mens lektor ved Gjennestad skole, Lars Olav Bøe, og musikk-ektor Anders Rønningen stod for musikken.

TEKST OG FOTO: LINN KROGH HANSEN

Oppslutningen rundt samlingen den 16. oktober var overraskende god, med nærmere 50 fremmøtte Madagaskar-venner. Lektor ved Gjennestad skole, Lars Olav Bøe og musikk-ektor Anders Rønningen innledet samlingen med saxofon og gitarspill.

Det ble spilt både norske og gassiske melodier, og etterhvert som vi begyn-

te å bli "husvarme" stemte flere og flere i. Etter pausen demonstrerte de gassiske gjestene også gassisk "afindrafindrao" – en slags pardans i rekke. Øyvind Dahl orienterte om den politiske maktkampen på Madagaskar. Det ble spilt og sunget flere Zafindraony-sanger. Ordet Zafindraony betyr "blandingsrase", og i denne sammenhengen referer det til sangene og musikken

som befinner seg i grenselandet mellom før-kristen musikk og den evangeliske musikken. – Denne typen musikk ble blant annet brukt som en måte å huske fraser på for folk som ikke kunne lese og skrive. Man satte musikk til ordene, setningene og fortellingene, slik at de kunne synges og dermed lettere huskes, forteller Rønningen.

Gjenbruk som klinger

Så var det Rønningens tur til å opp- tre solo. Med hovedfag i gassisk mu- sikk og pågående doktorgrad i faget, kan vestfoldingen mer om gassisk mu- sikk enn de fleste andre, både når det gjelder beherskelse av valiha og kunn- skap om instrumentet. Han forteller at strengene på den moderne valihaen er laget av bremsekablene fra sykler. Ka- blene er splittet opp, og det er stram- mingen av disse strengene mot gress- karklossene under som avgjør tonene. Selve røret som utgjør «kroppen» på in- strumentet er bambus. I gamle dager, før man fikk tilgang til sykler og brem- seklosser til den slags gjenbruk, bruk- te man de langsgående fibrene fra bam- busen som strenger.

Overveldende

– Jeg må innrømme at det som slår meg når jeg hører valiha-spill er at det ikke alltid lyder like rent og pent, sammen- liknet med det jeg var vant til å høre her hjemme. Men, det låter alltid over- veldende. Jeg tror årsaken til dette er at man på Madagaskar bruker masse tid på å spille, synge og ha det gøy, og lite tid på å stemme instrumentene og øve.

Her hjemme bruker vi haugevis av tid på å stemme og øve, men selve spillet, sangen og moroa blir det mindre tid til, forkynte en blid Anders Rønningen, med tydelig henvisning til at han for- trekker den gassiske varianten.

Friske vindpust fra sør

I tillegg til vennskapsforeningens med- lemmer, var også fem gassiske utveks- lingslever på plass med underhold- ning og matlagning. I pausen sørget de for at vi spiste oss gode og mette på både «henarihitra» og «sakafo mamy». Tre av jentene er for tiden utvekslings- studenter ved Gjennestad gartnersko- le, som sammen med de videregående skolene Øya i Trøndelag og Tomb i Øst- fold er med i Fredskorps-utvekslings- program som fokuserer på naturbruk. De to andre jentene er utvekslingstu- denter ved Skaugen skole i Skien. Den sistnevnte skolen er med i Det evange- lisk lutherske kirkesamfunn (DELK), som blant annet har et Fredskorpssam- arbeid med lærerskolen i Fandriana, i tillegg til et prosjekt i Bangladesh.

Jentene er i alderen 18-20 år, og synes det er helt ok å være i Norge. Et par av

dem understreker at de slett ikke føler seg så fremmede og langt hjemmefra som man kanskje skulle tro. Det enes- te de har noe å utsette på er tempera- turen, nå som det nærmer seg vinter. – Oouhh, det er kaldt, ler jentene på per- fekt norsk. – Jo, også maten da, den er annerledes. Hjemme spiser vi ris til alt, her går det i brød. Men vi er blitt vant til det etterhvert, sier 20-årige Mirana fra Antsirabe, som studerte kommuni- kasjon i Tana før hun kom til Norge. – Også matpakka da, tilføyer Marinette. – Ja, dette med å ta med matpakke til lunsj er noe nytt, ler jentene. På norsk. Det er tydelig at norskkurset som de fikk med seg på Hald skole i begyn- nelsen av oppholdet, har vært effek- tivt. Samtlige av jentene klarer å gjøre seg fortsatt på norsk, selv det fortsatt er enklere å snakke engelsk når det er snakk om litt lengre setninger. For når de ikke snakker gassisk eller norsk, er det engelsk, og ikke fransk, som er fa- vorittspråket til de unge og utadvendte gassiske jentene.

GOD OPPSLUTNING: Rundt femti personer hadde funnet veien til Tønsberg i midten av oktober.

SERVE TE HENARIHITRA: Fv: Mirana, Marionette, og Sthela sørget for godt matstell til de fremmøtte.

Til døden tru

Banksjef Fredrik Moss-Iversen (83) vaks opp i misjonsmiljøet i Stavanger. Han har mange interesser og kjenner byens lokalhistorie og folket her. Han har i alle år fylgt Det Norske Misjonsselskap på nært hald, og har sett misjonærar frå Misjonsskolen koma og gå. Ikkje minst vaks interessa for Madagaskar og kjennskapen til landet og vår felles norsk – gassiske historie.

TEKST OG FOTO: ERIK TANGEDAL

Som pensjonist har Fredrik Moss-Iversen i samarbeid med Nils Kristian Høimyr brukt tid i dette arkivet. I 1994 kom boka med oversikt over norske misjonærgraver på Madagaskar (revidert utgåve 2002): «Misjonærgraver: Misjonærer og misjonærbarn som er døde på Madagaskar eller under reise til eller fra Madagaskar 1867-1994».

150 norske graver

Av dei 150 norske Madagaskar-misjonærene som gjennom 140 år fekk si grav utanfor Noreg, var 73 barn. Moss-Iversen har sjølv besøkt fleire av desse gravplassane på Madagaskar. På Soavina gamle misjonsstasjon vest for Antsirabe, står til dømes ein minnestein med teksten «Wilhelmsen enina mianaka» – seks stykke frå familien Wilhelmsen. «Tro til døden» er tittelen på eit videoprogram som Nils Kristian Høimyr, Fredrik Moss-Iversen og Erik Tangedal laga om dette temaet. Johannes Johnson skreiv salmen «En dalende dag en stakket stund har legemets liv vi til gave». Historia bak salmen er fortalt og illustrert på denne videoen. Medan den unge misjonæren Anna Gustava Bøe Hodnefjell låg for døden på Masinandrana misjonsstasjon i innlandet, sat Johannes Johnson på hesteryggen nede på Vest-Madagaskar og skreiv salmen til henne.

Gassisk sjømann frå misjonsskipet Paulus Ikkje underleg at Moss-Iversen vart interessert då han for ca ti år sidan fekk kjennskap til ein ung gassisk sjømann som i 1890 fekk si grav på Lagård gravlund i Stavanger. Men den grava er for lengst storken, vart det sagt. – Nei, sa gravplassforvaltaren, grava er her framleis. Og grava til ungguten Joel frå Tulear har Moss-Iversen stelt dei siste fem-seks-åra. I advent kvart år legg han ned krans, og har personleg fått friska oppatt inksripsjonen på gravsteinen.

– Dette vart naturleg for meg ettersom eg ofte går til kona mi si grav som ligg like ved, seier Fredrik.

En kristen sakalavs grav i Norge

Norsk Misjonstidende nr 10, - mai 1890 (45de Aarg.), skriver fylgjande om Joel: Vi har allerede ikke saa faa norske Grave i Sakalavlandet. Nu har vi ogsaa faaet en Sakalavgrav i Norge. En ung Sakalav fra Tullear, der for nogle Aar sidan døbttes af Røstvig med Navnet Joel, fulgte med Paulus som Kahytsgut fra Tullear til Norge. Ved Ankomsten hertil den 17de April sidstleden, var han endnu nogenlunde rask, skjönt han nok var bleven stærkt forkjølet i Nordsøen. Men strax efter Ankomsten fik han Feber og Bryst-

betændelse. Han boede først hos Missionær Aas, der, som fortrolig med Sakalavsproget, bedst kunde tale med ham; senere blev han efter Lægens Raad overflyttet til Sygehuset for at kunne være under stadigt Lægetilsyn, og Aas besøgte ham ogsaa her flere Gange daglig og talte med ham om det ene fornødne. Sygdommen tiltog stadig, og allerede den 4de Mai fik han Hjemlov. Den 10de blev han begravet paa Stavanger Kirkegaard, fulgt til Graven af en stor Skare Missionsvenner. Hans Sygeleie var opbyggeligt. Han nærrede en fast Forvisning om at faa gaa hjem til Gud og glædedesig til det. Den Morgen, han døde, fik han Brev med Hilsen fra Slægtninge i Tullear og var da endnu saaledes ved Sands og Samling, at han kunde sende Hilsen tilbage. Vi har ladet ham fotografere som Lig, for at Slægtningerne skulde faa se, at han er død, da hedningerne jo er meget mistænkelige og let tror, at man beholder deres Folk som Slaver! Nu staar hans Grav iblant os – en Troendes Grav – som et Vidnespyrd mere om, at Guds Evangelium heller ikkje i Sakalavlandet har været forjæves. Maatte ogsaa dette tjene til at opflamme os til større Iver i Arbeidet for de arme Sakalavafolks Frelse! Moss-Iversen har ogsaa i samarbeid med Nils Kristian Høimyr laga ein oversikt over

Innskriften på Joels gravsten:

Joel
mannskap misjonsskipet
Paulus
født ca 1865
Tulear Madagaskar

Død 4-5-1890
Stavanger

*Salige de døde
som dør i Herren*

alle misjonsstasjonane på Madagaskar der norske misjonærar har halde til heilt frå starten i 1867. Den 24. september 2006 overleverte varaordførar i Stavanger, Bjørg Tysdal Moe, kongens sølv til Fredrik Moss-Iversen. Det skjedde i Aulaen ved Misjonshøg-

skulen, eit bygg der Moss-Iversen i si tid var formann i byggekomiteen. Utmerkinga har sin grunn i hans samfunnsnyttige innsats og alt det frivillige arbeidet der Fredrik Moss-Iversen har vore involvert. Bjørg Tysdal Moe har sjølv gjennom sine mange besøk

på Madagaskar fått nært kjennskap og godt vennskap med ordførar Olga Ramalason i Stavangers vennsby Antsirabe.

Truede arter selges og spises

Nasjonalparker og andre vernede områder plyndres av væpnede bander som hugger ned verdifulle rosentre, ibenholt og palisander. Vernede arter, lemurer og skilpadder som trues med utryddelse, blir fanget og solgt til ulovlige oppkjøpere som eksporterer dem, eller selger dem til lokale restauranter. Den politiske krisen har ført til miljøkrise.

TEKST OG FOTO: ØYVIND DAHL

Plyndringen er ikke bare en forbrytelse mot disse artene og Madagaskars unike naturarv, men også et ran av verdensarven. De unike og sjeldne artene er en del av mangfoldet i verden. 80 prosent av Madagaskars plante- og dyreliv er særegne for Madagaskar. Det finnes f.eks. 12 000 forskjellige blomsterplanter, av disse er 1000 arter "innfødte" orkideer. 85 prosent av blomsterplantene finnes bare på Madagaskar. (Norge har 1500 kjente blomsterplanter). 150 froskearter er spesielle for Madagaskar, noen av dem lever i trær. Det finnes 300 forskjellige krypdyr, 90 prosent av disse finnes kun på Madagaskar. De mest kjente er skilpaddene, krokodillene og kameleonene. Madagaskars 50 kameleonarter er alle særegne for øya. I verdensmålestokk utgjør disse to tredeler av alle kameleonarter. Det finnes 250 fuglearter, halvparten er unike for Madagaskar.

I en artikkel i "The Washington Post" skrevet av Karin Brulliard (16. oktober 2009) forteller Hervé Bakarizafy, som er direktør i nasjonalparken i Marojejy: "Da krisen eksploderte, var det ikke noen rettsstat på Madagaskar." Plynderne kunne sage ned hundrevis av verdifulle arter av rosentre, ibenholt og palisander i en skog som er oppholdssted for 11 lemurarter som er truet med utryddelse. "Alle så plynderne alle steder, også vi. Men hva kunne vi gjøre?"

Smugler dyr

Da den politiske krisen var et faktum i mars i år, stoppet de internasjonale givene pengeoverføringer til statlige myndigheter for å straffe det ulovlige regimet. Ubevæpnede skogvoktere kunne ikke hindre at smuglere tok med seg sjeldne skilpadder og lemurer for å selge til asiatiske samlere i ren mafia-stil. Rosentre er ettertraktet av kinesiske oppkjøpere til produksjon av luksusmøbler.

Bare ti prosent av Madagaskars opprinnelige vegetasjon er igjen etter flere hundreår med brenning og svibruk. I løpet av de siste 30 år har gassiske myndigheter i samarbeid med Verdensbanken og andre internasjonale donorer gjort en stor innsats for å etablere nasjonalparker med skogvoktere og miljøprogrammer som skulle bidra til å bevare det som er igjen. Kontrollert økoturisme har bidratt til at lokalbefolkningen har fått helseprogrammer og utviklingstiltak som skulle bidra til at de hadde fordeler av å beskytte skogen og dyrene som bor i dem.

Under normale tilstander kommer ca. 80 prosent av budsjettet til nasjonalparkene fra internasjonale donorer. Men etter kuppet ble støtten til miljøprogrammer frosset inntil et konstitusjonelt regime kunne komme på plass. Naturvernere sier at det er en typisk respons, men det kan bli ødeleggende for Madagaskars flora og fauna og de tusener som er ansatt for å verne den.

Mangler våpen og myndighet

Etter at syklonen hadde blåst ned en del verdifulle trær i begynnelsen av året, utstedte Ravalomanana-regimet et dekret som tillot en foreløpig eksport av sjeldne rosentrær og ibenholt. Da regjeringen kollapset, så eksportørene i dette et grønt lys for plyndring. Lokale politikere er ofte mistenkt for å stå bak den ulovlige handelen. Eksportører fortalte over lokale radioer hva de var villige til å betale for tømmer. Marojejy nasjonalpark er på UNESCO's liste over verdensarv. Den beovktes i følge artikkelen i "The Washington Post" av 14 skogvoktere på sykkel. Men de har ingen våpen eller myndighet til å arrestere ulovlige tømmerhoggere. Landsbybeboerne som protesterte, og direktøren for parken, ble truet med at plynderne ville brenne ned husene deres. Et vitne forteller at 500 tømmerhoggere felte 200 rosentrær i løpet av en dag. Disse er verdt en million US dollar i følge avisen.

Overgangsregjeringen med den nye miljøvernministeren har nå grepet tak i problemet og sendt en Task Force som har satt i gang etterforskning og rettslig forfølgelse. Det er også tatt beslag i ulovlig transport av tømmer. Men trærne kommer ikke tilbake i skogen, og verdens hundre gjenværende silke-sifakaer har mistet sitt bosted.

Lemurvake i skogen

Et par kilometer fra Ranomafana finner vi inngangen til nasjonalparken. Her håper vi å få se kattlemuren.

TEKST: JON V. ENGELAND FOTO: AUD ENGELAND

Nasjonalparken ble opprettet i 1991 og har som uttrykt mål å fremme fredelig sameksistens mellom turister, landsbybefolkningen i området og dyr og planter som hører til i regnskogen.

Her er det spesielt lemurene, halvape- ne, som er turistmagnetene. Det skal finnes tolv slag i parken, og fem av disse er endemiske for Madagaskar.

Fra parkeringsplassen går vi fort nedover mot elva. Der stopper guiden og påstår det er en kameleon oppe i et tre som lener seg over stien. Jeg glaner og kikker, men ser bare smågreiner og kvister og blad. Guiden peker ivrig, og plutselig faller skjellene fra øynene mine: En liten, avlang fortykkelse på en kvist blir plutselig til en kameleon på en drøy desimeters lengde og kanskje fem millimeter på det tykkeste.

Bambus i ekspressfart

Vi haster videre over elva og oppover på den andre siden. Guiden viser oss sitrontrær og vekster som hjelper mot tannverk og magesjau. Han gnir noen blad mellom fingrene og vi aner den eksotiske duften av kanunblad som gravide kvinner i tanalastammen hadde bak øret for å holde onde ånder borte. Og vi får se noen av de 100 orkideartene og de ni typene bambus som finnes i parken – en av bambusartene vokser fem centimeter i døgn.

Etter en drøy halvtime kommer vi til Bellevue, stedet der lemurer og turister forhåpentligvis vil sameksistere denne kvelden. Vi blir etter hvert 40 stykker som venter, tålmodige og forventningsfulle. Halvparten er norske, kledd i reglementert norsk turantrekk. I forhold til oss stikker særlig to mørkhudete menn i midten av 20-årene seg ut: De er i hvite, kortarmede skjorter, mørke slips, svarte, velpressede bukser og pene sko. Et ungt, europeisk par, begge i rød collegegenser og svart tettsittende

bukse, henger om halsen på hverandre og later ikke til å være spesielt interesserte i omgivelsene.

Kattlemuren viser seg

Guidene sitter på huk og speider inn mellom trærne og opp i trærne. En av dem kikker stadig på klokka: 17.55 - 18.00 - 18.03. Brått peker alle i samme retning: Noen grener bøyer seg, og en - katt? - plirer mot oss. En katt - med runde øyne, brunlig og hvit pels, lang bøyelig hale - står et øyeblikk i ro i skjæret fra guidenes lykter. Det gnisser i bukser og skjorter når vi smyger oss mellom hverandre for å komme i best mulig fotoposisjon. Det unge paret deler seg og åpenbarer to avanserte speilreflekskamera. De velkleddede mennene glemmer bukseplassen og går ned i lav knestående. LCD-skjermene kaster et svakt lysskjær over ansente ansikter. Så hører vi jungelens turistlyder: Klikkingen av et 40-talls fotoapparat. Kattlemuren tusler uaffisert i krattet. Den slikker seg rundt munnen og vimser litt fram og tilbake - forsvinner og dukker opp igjen - svinger rundt seg sjøl.

Guidene flytter lyskjeglene oppover i trærne, og bak en grein titter et lite, rundt ansikt nysgjerrig fram. Store, sorte, blanke øyne med ringer rundt, hvit snute - et slags mini-ekorn eller muselemur. Så hopper den fra grein til grein før den står opp-ned på en tynn stamme og småsmaker på bark eller mose. Den poserer uaffisert i flomlyset fra guidenes lykter.

Igjen gjenlyder jungelen av fotoklipp, og en del løsslupne fotovandalere slår til med ulovlig blits som blafrer gjennom buskene og tegner svarte og klare striper mellom trærne.

Og vi smyger oss mellom hverandre og rundt hverandre, krypende og på tåhev og stikker fotoapparatene fram i umulige vinkler for å få et skudd.

Høyt oppe i et tre svinger et øyeblikk en rødbuket lemur seg fra gren til gren, og to hubrøyne lyser i skinnet fra lyktene.

Det er blitt mørkt mens vi fotograferer - på Madagaskar slår de av sola presis 18.17. Guidene begynner å samle flokkene sine for å få oss trygt hjem. Mens lemurflokken tydeligvis føler seg som hjemme her på Bellevue: De fortsetter ubekymret å mumse bark og planter.

Vi går i gåsegang nedover stien. Lyskjeglene fra lyktene flakker over steiner og inn mellom busker og trær der skinnet snart forsvinner i jungelen og gjør mørket enda dypere.

Froskene synger, gresshoppene gnisser hjerteskjærende, og fugler kakler og triller. Bare rett ved elva blir jungellydene overdøvet av brusset fra strykene.

Forsinkede hederstildelinger

På grunn av den politiske situasjon som oppstod på Madagaskar i januar i år, og som fortsatt varer ved, ble det noe komplisert å få i stand en tildeling av den gassiske nasjonale orden av offisers grad, (*Officier de l'Ordre national Malgache*), til generalkonsul Finn Andresen. Nå har både Andresen og to andre ivrige Madagaskar-venner fått tildelt ordener for sin innsats for Madagaskar.

TEKST: NILS KRISTIAN HØIMYR, OG RONALD MONG FOTO: PAULA HØIMYR OG MARIANNE SAGEN DAHL

Finn Andresen fikk i 2004, under President Marc Ravalomananas besøk her i Norge, tildelt Riddergraden av Den gassiske nasjonalorden, *Chevalier de l'Ordre National Malgache*. Andresen, og hans kone Jytte, er kjent for å være veldig opptatt av landet og folket på Madagaskar. Fra 1959 fikk de arbeide ved det store og veldrevne lutherske trykkeriet i hovedstaden. De skaf-

fet seg en stor kontaktflate i ulike miljøer og var på den måten vel rustet til å påta seg konsulatoppdrag for Madagaskar. 11 års tjeneste på Madagaskar hadde satt sine spor, så fra 1983 og frem til nå, har ekteparet gjort en formidabel innsats ved å hjelpe både norske og gassere. Andresens har, ved sin innsats på kontoret, og ved utallige reiser ved å være sjåfør, guide og tolk

for besøkende fra Madagaskar, bistått statsansatte og forretningsfolk som har hatt bruk for deres hjelp. De er og kjent for å delta flittig på vennskapsarrangement av ulike slag rundt om i Norge. Generalkonsul Finn Andresen er nå blitt oppgradert til *Officier de l'Ordre National Malagache*.

Generalkonsul Finn Andresen med sin orden av Offisers grad fra den gassiske stats Nasjonalorden, som han har fått for fremragende innsats for Madagaskar. Finn Andresen og Nils Kristian Høimyr med medalje og diplom fra den gassiske stat.

Orden til Dahl og Høimyr

Andresen fikk mulighet til selv å overbringe den gassiske stats Ridderorden (*Chevalier de l'Ordre National Malgache*) til to andre madagaskarvenner, Øyvind Dahl og Nils Kristian Høimyr. Øyvind Dahl fikk sin medalje og diplom på møtet i den lokale vennskapsforeningen for Norge-Madagaskar i Stavanger den 16. september, mens Nils Kristian Høimyr fikk sin medalje og diplom under en festlig tilstelning for venner og familie hjemme hos Finn og Jytte Andresen i Drammen.

Øyvind Dahl med diplom og medalje etter at Finn Andresen hadde foretatt overrekkelsen på Vennskapsforeningens møte i Stavanger.

Verdifullt Ralambo-bilde

I forbindelse med Oslo-avdelingens samling i vår hadde flere av medlemmene tatt med seg Madagaskar-gjenstander for å vise frem og eventuelt selge til andre Madagaskar-venner. Blant de mange spennende tingene som dukket opp på bordet av Else Aarholts maleri av den fransk/gassiske maleren Emile Ralambo (1879-1963). Aarholt etterlyste dagens verdi på akvarellbildet, som hun hadde fått av sine foreldre for lenge siden.

Redaksjonen sendte derfor mail til Madagaskar- og Ralambo-ekspert professor Pier M. Larson ved Department of History ved Johns Hopkins Universitet i USA. Professoren mener bildet kan verdt mellom 350-500 amerikanske dollar.

– Men jeg har sett folk gi både under og over disse prisene for tilsvarende bilder av Ralambo, skriver Larson til Madagaskarforum.

Men så spørs det da om de unike Ralambo-bildene ikke har større affeksjonsverdi enn det markedsprisen skulle tilsi..?

Vennskap

May-Lise Talgø er miljørådgiver i «Grønn Hverdag Stavanger». Her forteller hun om gjenoppbyggingen av landsbyen Foulpointe etter katastrofebrannen i august, samt arbeidet med å lære opp ungdomsorganisasjonen Green Pilots i drifting av planteskoler og treplanting.

TEKST: MAY LISE TALGØ

2 jenter lager suvernir

under samme sol

Idet vi begynner å smake på høsten her hjemme i Stavanger og planlegger nok en adventsfeiring med marsipan-kuler og julekalender, har vår vennskapsby Antsirabe nettopp kommet seg igjennom en kald vinter med politisk ustabilitet og klimatisk og økonomisk tørke.

En ny vår er kommet og bønder og skoleelever er travelt i gang med å forberede en ny sesong. Med den høye arbeidsledigheten og en kombinert sosio-økonomisk og politisk krise har Foulpointes innbyggere på den tropiske nordøstkysten av Madagaskar og ungdoms miljø-organisasjonen Green Pilots mye større oppgaver foran seg. Landsbyen opplevde den verste brannkatastrofen noensinne da en gasseksplosjon forårsaket at 75 prosent av landsbyens boliger og butikker, restauranter og hoteller, brant til aske i løpet av tre timer mandag 18. august i år. Bare tre uker etter at «Grønn Hverdag» besøkte Foulpointe i forbindelse med et vennskapsbesøk og et kurs i permakultur var landsbyen redusert til en flyktningleir der nødhjelpen bare rekker til de som er hardest rammet, som har mistet alt de eier og som ikke lenger har en trygg seng å sove i. Mange er hardt såret og noen har mistet familiemedlemmer i brannen. Mange har også mistet sine avlinger og rislager, og det vil ta tid og koste store investeringer å få tilbake næringsgrunnlaget som for 95 prosent av befolkningen i hovedsak kommer fra den allerede haltende turistnæringen i denne hardt rammede delen av den politisk og økonomisk kriserammede øya.

Trenger opplæring

I gjenoppbyggingen av Foulpointe vil store skogsarealer bli utsatt for massiv avskoging og tap av biologisk mangfold. Green Pilots ønsker å ha en viktig rolle i bevisstgjøringen av landsbyens ledere i en bærekraftig gjenoppbygging av bygg og boliger, infrastruktur, turistnæring og en restaurering

av den truede naturen i og rundt Foulpointe. For at Green Pilots skal kunne klare denne store og krevende oppgaven har de et stort behov for å lære om de biologiske arter i området, permakultur og økologiske metoder i bærekraftig skogbruk, landbruk og turisme. Gjennom arbeidet til Agenda21 Stavanger og Grønn Hverdag har flere av Green Pilots begynt å få opplæring i treplanting, drift og oppbygging av planteskole, biologisk mangfold, permakultur og økologiske teknikker siden prosjektets start i forbindelse med fredskorpset utvekslingen mellom Stavanger og vennskapsbyen Antsirabe i 2005/2006.

Da «Grønn Hverdag Stavanger» i juli 2009 besøkte Green Pilots Antsirabe og Foulpointe, var det en forventningsfull stemning og stort fremmøte til det lenge planlagte introduksjonskurset i Permakultur og bærekraftig skogbruk. 61 deltakere, over halvparten fra Green Pilots, ble, i løpet av to tre dagers kurs, veiledet og inspirert av kursleder Ingvald Erga og prosjektleder May-Lise Talgø. Grønn Hverdag håper å finne støtte til et fullverdig kurs i tropisk permakultur i løpet av vinteren 2009/10 der målet er å få utdannet ti instruktører som igjen utdanner ti nye deltakere til å bruke permakultur metoden på et prøvefelt på gården, i hagen eller på skolen sin. Flere av deltakere er allerede i gang med å prøve ut den arbeidsbesparende "no-till" metoden i ris- og grønnsaksdyrking.

Det grønne beltet

«Grønn Hverdag» og «Green Pilots» har tre hovedmålsetninger for kultur og miljøsam arbeidet. Disse tre målene er knyttet opp mot Stavanger kommunes agenda 21 visjon og er: Gjennom grunnleggende kunnskapsutveksling i demokrati, økologi og bærekraftig livsstil, ønsker vi å skape et grunnlag for gjensidig forståelse. Gjennom å tilby workshops, aktiviteter og kunstneriske møter vil vi finne

Green Pilots på Madagaskar:

Green Pilots er en frivillig miljøorganisasjon for barn og unge, drevet av frivillige voksne og medlemmene selv.

Frem til i dag har over 100 piloter deltatt i ulike kultur-, miljø- og idretts aktiviteter og utvekslinger mellom barn og unge i Norge og på Madagaskar.

Aktivitetene i Green Pilots finansieres i dag helt og holdent gjennom innsamling av privat støtte og sponsormidler og gjennom støtte fra Vennekamp Nord/Sør, Stavanger kommune og miljøorganisasjonen Grønn Hverdag, som fungerer som prosjektansvarlig for Green Belt prosjektene i Agenda21 arbeidet til Stavanger kommune.

Green Belt er et prosjekt som arbeider med viderefremming av kunnskap om biologisk mangfold og bærekraftig skogbruk samt treplanting for bevaring av regnskog og stedegne trær og planter i vennskapsbyen Antsirabe og i fiskerlandsbyen Foulpointe i det nordøstlige regnskogbeltet.

Gjennom gavekortaksjonen "En spire i dag, en skog i morgen" har Green Pilots bl.a. finansiert og gjennomført utplantingen av 5000 trær og planter og kulturaktiviteter mellom norsk og gassisk ungdom.

en felles kulturell plattform basert på ungdommens ulike kulturelle uttrykk. Gjennom å samle og dele kunnskap fra våre egne og hverandres kultur og miljø, ønsker vi å lage en pedagogisk verktøykasse for det gode liv.

«Grønn hverdag» tror at begge våre samfunn i nord og sør kan oppnå en mer bærekraftig livsstil dersom vi utveksler kunnskap og lærer av hverandre. "What's in it for me" faktoren er

avgjørende for å få med seg befolkningen i begge land og tiden er imot oss.

For hvert år som går, brenner regnskogen og Co2 utslippene øker. For hver måned er det flere som mister arbeidet ettersom de utenlandske investorene og det internasjonale bistandsapparatet har trukket seg ut fra den urolige politiske situasjonen og et usikkert internasjonalt marked. For hver uke som går faller flere og flere studenter fra studiene sine og tvinges ut i utrygge arbeidsforhold uten minste lønn og for hver dag øker fattigdommen og spedbarnsdødeligheten.

Med disse overhengende faktorene er det lett å miste tålmodigheten og ønske seg raske resultater. Det kan føles umulig å se ti, fem eller ett år frem i tid og planlegge skritt for skritt i en utveksling.

De gode fortellingene

På reiser rundt om på den gassiske bygda opplever jeg ofte å høre historier og legender fra naturens underfundige figurer. Mange av disse har lekt skjebnespill med landsbyboerne gjen-

nom generasjoner og enkelte er gjennom tidene blitt til fomba (tradisjoner) og fady (tabuer). Noen historier har gitt negativ gjenklang i naturen den opprinnelig stammer fra og har i verste fall ført til utryddelsesmekanismer og menneskets krigføring mot naturen. Green Pilots har som mål å finne de gode historiene som føder gode

vaner og et bærekraftig syn på naturen som medspiller.

Gjennom et lærebokprosjekt vil Grønn Hverdag koble ungdommene fra våre to vennskapsland til sin egen og hverandres natur og kultur gjennom deres egne ord og bilder.

Om forfatteren May-Lise Talgø (40):

– Jeg ble født i starten av oljetida, noe som drog min familie ut på mange store eventyr i verden. Der ute opplevde jeg fattigdommen og urettferdigheten på nært hold og lovet meg selv å bidra til en mer rettferdig verden når jeg ble voksen. Er nå gift med Peter og mor til to gutter på 10 og 16, som begge fikk gode venner det drøye året vi bodde på Madagaskar. Det var tilfeldig at det ble vennskapsbyen Antsirabe som skulle bli vårt andre hjem, men jeg hørte mye om øya og dens unike natur og dyreliv i løpet av skoleårene og da fredskorpsutvekslingen mellom Stavanger og Antsirabe var et faktum, var det naturlig å velge naturen som ramme for å øke miljøbevisstheten blant befolkningen. Madagaskar har blitt en viktig partner i Stavangers klimavote arbeid i en tid der våre venner trenger oss mer enn noen gang. Bakgrunnen min er fra livets teater, barne- og ungdomsteater og i dag arbeider jeg som miljørådgiver i Grønn Hverdag.

NY BUSINESS: Etter at landsbyen brant har jentene og kvinnene i Foulpointe forsøkt å livnære seg ved å selge souvenirs til turistene på stranden.

SMÅNYTT

AV ØYVIND DAHL

Vennskapsforeningens årsmøte 2010

Det blir årsmøte for Vennskapsforeningen Norge – Madagaskar (hovedforeningen på landsbasis) i Stavanger **lørdag 10. april**. Nytt av året er det at bare stemmeseddelen og giroblanketten vil bli sendt ut før møtet i en egen konvolutt til medlemmene. Årsmelding, årsregnskap med revisorberetning, aktivitetsplan og budsjett, samt saker til drøfting, vil bli trykket i Madagaskarforum nr. 1/2010 og sendt ut til medlemmene senest i mars måned.

Valget vil bli avholdt før årsmøtet, slik som i foregående år. Da kan også de som bor andre steder i landet, være med på valg av nye medlemmer av hovedstyret. Eventuelle saker til årsmøtet må sendes inn til hovedstyret innen 1. februar 2010.

Stavangerforeningen

VNM Stavanger, som dekker Rogaland og Agder, har hatt medlemsmøte **16. september** på Universitetet i Stavanger. Hilde Nielssen og Karina Hestad Skeie snakket om "Statskupp og demonutdrivelse anno 2009 på Madagaskar". Under de politiske urolighetene i vår, var de to forskerne fra Universitetet i Bergen på Madagaskar og intervjuet flere fra hyrdebevegelsen som var med på "renselse" av presidentpalasset. Ved hjelp av bilder og lydopptak fikk de illustrert temaet religion og politikk på Madagaskar. May Lise Talgø fra Grønn Hverdag appellerte til ildsjeler om å melde seg til prosjektet om Green Pilots i Antsirabe og spesielt til Foulpointe som ble rammet av brann tidligere i høst (Se egen artikkel). Øyvind Dahl oppdaterte om den politiske maktkampen på Madagaskar.

Det var ca. 70 personer som kom innom Lørdagskafeen på Internasjonalt Hus, **10. oktober** fra kl. 1200-1500. Det ble servert kjøtt med gassiske blader "anamalaho". Barna koste seg med å tegne, mens de voksne satt og pratet. Mange stakk også innom rommet hvor det var gassisk musikk og bilder fra Madagaskar. Noen prøvde seg til og med på litt dans. De som kom trivdes og uttrykte at dette var et positivt innslag.

Til våren planlegger foreningen lokalt årsmøte for VNM Stavanger mandag 15. februar og årsmøte for landsforeningen lørdag 10. april.

Osloforeningen

VNM Oslo, som dekker hele Østlandet, har hatt medlemsmøte **fredag 16. oktober** i Tønsberg på Granly skole. (Se omtale i bladet.) Anders Rønningsen og Lars Olav Bø spilte og gassiske studenter bidro med sang og dans. Øyvind Dahl orienterte om den politiske maktkampen på Madagaskar. Det ble servert deilig gassisk mat med ris og "henarihitra" som gasserne på Gjennestad hadde laget.

Det planlegges et nytt møte i KFUK/M-huset **lørdag 21. november**. Det planlegges utstilling og bytte/salg av gassiske gjenstander som folk tar med til møtet. Folk oppfordres til å fortelle historier som er knyttet til enkelte gjenstander. Det blir gassisk mat. Gassisk quiz? God tid til å prate sammen. Det sosiale står i sentrum på dette møtet.

Til våren planlegger foreningen temamøte **torsdag 18. februar** med besøk av Hilde Nielssen og Karina Hestad Skeie om "Statskupp og demonutdrivelse anno 2009 på Madagaskar". **Lørdag 20. mars** planlegges det en gassisk dag pluss et kort årsmøte for lokalforeningen. Gasserne i byen utfordres til å lage skikkelig gassisk mat og presentere sine ulike gassiske kulturer og tradisjoner. Det skal bli en samling slik gasserne selv ønsker det.

Madagaskar har 50-årsjubileum i 2010

Madagaskar fikk sin uavhengighet 26. juni 1960. Vennskapsforeningen har løpende kontakt med foreningen for gassere i Norge: FIMANOR for å se om vi kan stå sammen om et arrangement som har fokus på 50 års uavhengighet, og ikke nødvendigvis på den eller de som styrer landet akkurat nå.

Hvor mange medlemmer har foreningen?

Per 23. oktober har foreningen 504 aktive medlemmer. Av disse er det 363 hovedmedlemmer og 141 husstands-

medlemmer. Dessverre har vi måttet stryke 40 medlemmer som ikke har fornyet medlemskontingenten.

Hvor er det blitt av deg?

Mange medlemmer flytter eller forandrer adresser. Husk å gi melding om ny adresse, nytt telefonnummer eller ny e-post-adresse til Reidar F. Sivertsen, Brøholtlia 16, 3430 SPIKKESTAD, e-post: info@madagaskar.no, Telefon: 31 29 69 10, Mobil: 918 58 519. Det vil spare oss for masse bryderi ved utsending av blad og nyhetsmeldinger!

Foreningens hjemmesider

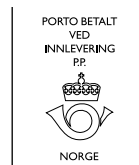
På www.madagaskar.no finner du Vennskapsforeningens hjemmesider. På grunn av krisen på Madagaskar har vi hatt rekordbesøk på sidene. Siden april ca 18 000 som i gjennomsnitt har brukt fem minutter hver på å lese nyheter. Du vil alltid finne nyheter fra Madagaskar og aktuelle saker i foreningen på disse sidene. Alle Madagaskarforum som er utgitt (til sammen 16 blader), finnes på hjemmesidene i PDF-format. Videre er mange lenker med interessante innfallsporter til mye stoff om Madagaskar som ambassader, bistand, litteratur, miljø, nyhetsstoff, politikk, reiser, samarbeid med Madagaskar og mye annet. Vi jobber stadig for å gjøre hjemmesidene enda bedre.

Nytt fra ambassaden på Madagaskar

Det ble i januar 2009 utstedt reiseråd for Madagaskar på grunn av den politiske krisen og medfølgende demonstrasjoner og vold. Reiserådet er nå opphevet, men ambassaden oppfordrer reisende til å utvise aktsomhet. Alle reisende til Madagaskar oppfordres til å ta kontakt med ambassaden pr e-post eller telefon for registrering og informasjon.

Reisende bør holde seg unna større folkeansamlinger og demonstrasjoner. På ambassadens nettsider finnes mye nyttig informasjon for reisende. Se: <http://www.amb-norvege.mg/Norsk/Madagaskar/>

B

RETURADRESSE: REIDAR F. SIVERTSEN, BRØHOLTIA 16 A, 3430 SPIKKESTAD

